

Analyzing the consequences of the Afghan nationals' presence in border rural areas: A grounded theory study of Sib and Suran county

Seyed Hadi Tayebnia¹ and Meysam Dehani²

1- Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

2- PhD student in Geography and Rural Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Article type: Research Article</p> <p>Received: 2025/05/18</p> <p>Accepted: 2025/10/04</p> <p>pp: 104-117</p> <p>Keywords: Afghan nationals; Grounded theory; Rural areas; Sib and Suran.</p>	<p>The presence of Afghan nationals in Iran has a long history, particularly after the Islamic Revolution, when Iran hosted the largest population of Afghan refugees. One of the most significant challenges has been the illegal residence and presence of a large group of Afghans in rural settlements in recent years. The presence of Afghan nationals in rural communities of southeastern Iran, due to their proximity to eastern borders and cultural affinity, has had various geographical and social impacts. The objective of this qualitative study, conducted using grounded theory methodology, is to examine the effects and consequences of Afghan nationals' presence in the rural areas of Sib and Suran County. The sample population included 25 informed individuals, selected through snowball sampling. Data were collected through semi-structured and focused interviews and analyzed in three coding stages: open, axial, and selective. The findings were ultimately categorized into four main consequences. The results indicate that the presence of Afghan nationals in rural settlements has led to several socio-economic and structural impacts, ranked by importance, including: Increased vulnerability of the local community, Changes in the demographic structure of villages, Low adherence to legal regulations, Illegal employment, Emergence of competition over resource access, Insufficient infrastructure and services to meet the growing population, Increase in unauthorized movements, and other related challenges.</p>

Citation: Tayebnia, S. H., & Dehani, M. (2026). Analyzing the consequences of the Afghan nationals' presence in border rural areas: A grounded theory study of Sib and Suran county. *Geography and Regional Future Studies*, 4(1), 104-117.

© Authors retain the copyright and full publishing rights. **Publisher:** Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2025.56205.1124>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.1.6.1>

Extended Abstract

Introduction

The presence of Afghan nationals in Iran's rural border regions can lead to multifaceted adverse consequences. Key issues include job displacement and rising unemployment among locals, increased social harm and deviance, the emergence of informal settlements and demographic shifts, pressure on public services such as education, healthcare, and welfare subsidies, economic burdens, illegal marriages between Afghan and Iranian citizens resulting in undocumented children, and the transmission of contagious diseases threatening public health. Sistan and Baluchestan Province, sharing long borders with Pakistan and Afghanistan, hosts a significant number of foreign nationals from both countries. Among its border counties, Sib and Suran is particularly affected. The influx of Afghan migrants into its rural areas has created numerous challenges for the local community, underscoring the urgency and necessity of this research. Accordingly, the study aims to investigate the impacts of Afghan nationals' presence in the rural areas of Sib and Suran County through a qualitative grounded theory approach.

Methodology

This study employs a qualitative research design using the grounded theory methodology. It is applied in nature and cross-sectional in terms of the data collection timeframe. The research population consists of 25 informed local individuals, including educators, village administrators, council members, and community elders. Sampling was conducted purposefully using the snowball technique, enabling the researcher to explore the phenomenon through the insights of knowledgeable participants. Initial data analysis and concept extraction guided the continuation of interviews based on emerging theoretical patterns. In grounded theory, the researcher transcribes and codes the data line by line, resulting in the formation of multiple concepts and categories relevant to the research topic.

Results and discussion

The findings reveal that the presence of Afghan nationals in Sib and Suran's rural areas has led to social, economic, institutional, political, and security-related consequences. Social impacts include increased crime rates, identity document trafficking, pressure on education and healthcare systems, expansion of rural settlements, and negative effects on the rural landscape. Economic consequences involve rising unemployment, displacement of local labor, and substantial costs related to subsidized utilities such as water, electricity, bread, and fuel. Political and security implications include heightened regional threats such as unauthorized border crossings, use of vehicles with Iranian license plates, illegal rural residency, and growing public dissatisfaction with the presence of Afghan nationals.

Conclusion

Although Sistan and Baluchestan is officially designated as a restricted province for Afghan residency, the widespread and unauthorized settlement of Afghan migrants in its rural areas—particularly in the study region—has become a major challenge for local communities. This research examined the consequences of their presence in Sib and Suran's rural zones. Results indicate that these areas are significantly affected across social, economic, political-security, and environmental dimensions. The presence of Afghan nationals has led to diminished social trust, intensified social harm, economic strain, increased unemployment, weakened institutional access, deteriorating living conditions, and threats to local security. Despite the critical need for effective management of unauthorized migrants, accurate and transparent data on their numbers and distribution remains unavailable, and efforts to regulate this population have thus far been unsuccessful. Addressing this issue requires coordinated attention at local, provincial, and national levels.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The author approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The author declared no conflict of interest.

Acknowledgments: I am grateful to all the scientific consultants of this paper.

واکاوی پیامدهای حضور اتباع افغانستان در نواحی روستایی مرزی با رویکرد کیفی تئوری بنیانی (مطالعه موردی: شهرستان سیب و سوران)

سیدهدای طیب نیا^۱، میثم دهانی^۲

۱- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	حضور اتباع افغانی در ایران سابقه‌ای دیرینه دارد، به‌ویژه طی سال‌های پس از انقلاب اسلامی، ایران میزبان بزرگ‌ترین جمعیت پناهنده افغانستانی بوده است. آنچه بیشتر از همه مشکل‌ساز بوده، اقامت و حضور غیرقانونی گروه وسیعی از افغان‌ها در طی سالیان اخیر در سکونتگاه‌های روستایی است. حضور اتباع افغانی در جامعه روستایی جنوب شرق کشور به دلیل هم‌جواری با مرزهای شرقی و قرابت فرهنگی از منظر جغرافیایی و اجتماعی دارای آثار و پیامدهایی در ابعاد مختلف می‌باشد. هدف از انجام پژوهش کیفی حاضر که با بهره‌گیری از روش تئوری بنیانی صورت گرفته؛ بررسی آثار و پیامدهای ناشی از حضور اتباع افغانی در نواحی روستایی شهرستان سیب و سوران می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه ۲۵ نفر از افراد مطلع و آگاه بودند که به روش نمونه‌گیری از نوع گلوله برفی مورد مطالعه قرار گرفتند. داده‌های حاصل از پژوهش با تکنیک مصاحبه نیمه ساختارمند و متمرکز جمع‌آوری و در قالب سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل و نهایتاً در قالب ۴ پیامد اصلی طبقه‌بندی شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد حضور اتباع در سکونتگاه‌های روستایی به ترتیب اهمیت، پیامدهایی نظیر افزایش آسیب‌پذیری جامعه محلی، تغییر بافت جمعیتی روستاها، پایین بودن پایبندی به قوانین، اشتغال غیرقانونی، شکل‌گیری نوعی رقابت برای دسترسی به منابع، عدم تکاپوی امکانات و خدمات موجود در روستاها با افزایش حضور اتباع، افزایش تردهای غیرمجاز، فشار بر زیرساخت‌های بهداشتی و آموزشی و... را در پی داشته است.
دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۸	
پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۱۲	
صص: ۱۰۴-۱۱۷	
واژگان کلیدی: اتباع افغانستان، تئوری بنیانی، نواحی روستایی، سیب و سوران.	

استناد: طیب نیا، سید هادی؛ و دهانی، میثم. (۱۴۰۵). واکاوی پیامدهای حضور اتباع افغانستان در نواحی روستایی مرزی با رویکرد کیفی تئوری بنیانی (مطالعه موردی: شهرستان سیب و سوران). *جغرافیا و آینده پژوهی منطقه‌ای*، ۴(۱)، ۱۱۷-۱۰۴.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

© نویسندگان حق چاپ و حقوق کامل نشر را حفظ می‌کنند.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2025.56205.1.124>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.1.6.1>

مقدمه

در دنیای امروز، مهاجرت‌های بین‌المللی یک مسئله‌ی جهانی است و کمتر جایی را در جهان می‌توان یافت که با این پدیده مواجه نشده باشد (Movahedi et al, 2021: 9) از آنجایی که در گذشته رشد جمعیت و در نتیجه جابه‌جایی انسان‌ها در مقیاس بسیار کوچک‌تری صورت می‌گرفت، تأثیر این جابه‌جایی‌ها بر ساختار اقتصادی و اجتماعی و جمعیتی مناطق مهاجر فرست و مهاجرپذیر چندان چشم‌گیر نبود و حتی امری کاملاً طبیعی تلقی می‌شد (Mokhtari et al: 2023, 2)؛ اما امروزه گستردگی مهاجرت و جهانی‌شدن آن تمام کشورها را با چالش مدیریت این پدیده روبرو ساخته است (Sajadpour, 2005: 9- Mousavi et al., 2024- Hoseinpour et al., 2024). پدیده مهاجرت مردم به کشورهای همسایه، به‌ویژه به ایران یکی از اشکال مهاجرت بین‌المللی است که در دهه‌های اخیر روند افزایشی داشته است که منجر به افزایش جمعیت و تغییر در جمعیت کشور مقصد در سن، جنس، قومیت و همچنین پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی گردیده است (United Nations High Commissioner for Refugees, 2003: 23). ایران با توجه به اینکه در منطقه ناآرام و پرتنش غرب آسیا قرار دارد و کشور افغانستان در طی سالیان گرفتار انواع ناامنی‌ها و درگیری‌های قومی و تجاوز بیگانگان بوده است. این تحولات در سطح منطقه و داخل کشورهای همسایه باعث شده است که کشور ایران در چند دهه گذشته شاهد ورود خیل عظیمی از مهاجران و پناهجویان باشد. از سوی دیگر وجود مرز مشترک، اشتراکات زبانی، مذهبی و فرهنگی میان افغانستان و ایران شرایطی را فراهم کرده که حدود ۴۳ درصد مهاجران افغانستانی در کشور ایران سکونت گزینند (Eisazadeh, 2020: 2). تحقیقات نشان می‌دهد مهاجرانی که به کشورهای همسایه مهاجرت می‌کنند، در مرحله نخست، در مناطق مرزی ساکن می‌شوند. سپس به‌سوی مناطقی که احتمال یافتن کار در آن‌ها بیشتر است و دستمزدها خوب هستند، نقل مکان می‌کنند (Karimi, 2007: 100- Mousavi et al., 2023- Ebrahimzadeh et al., 2016). حضور اتباع افغانستانی می‌تواند پیامدهای منفی فراوانی در ابعاد مختلف بر جای گذارد که از مهم‌ترین تبعات آن می‌توان به اشغال فرصت‌های شغلی و افزایش نرخ بیکاری، افزایش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی، ایجاد پدیده حاشیه‌نشینی و تغییر بافت جمعیتی شهر، استفاده از خدمات آموزشی، بهداشتی، رفاهی، یارانه‌ای و تحمیل هزینه‌بر اقتصاد، ازدواج‌های غیرقانونی اتباع افغانستانی با اتباع ایرانی و تولد فرزندان بی‌هویت، انتقال بیماری‌های واگیردار و خطرناک و به خطر انداختن سلامت جامعه و ... اشاره کرد (Alipour et al, 2018: 99- Bayramzadeh & Mousavi, 2024). استان سیستان و بلوچستان به‌عنوان استانی که مرز طولانی با دو کشور پاکستان و افغانستان دارد، پذیرای تعداد زیادی از اتباع بیگانه و از کشورهای افغانستان و پاکستان است. یکی از شهرستان‌های مرزی این استان، شهرستان سیب و سوران است که با شدت بیشتری درگیر این مسئله است. حضور اتباع افغانی در نواحی روستایی شهرستان سیب و سوران، باعث بروز مشکلات عدیده‌ای برای جامعه محلی شده است که اهمیت و ضرورت این پژوهش بیش‌ازپیش آشکار می‌گردد. بر این اساس هدف این تحقیق؛ بررسی آثار و پیامدهای ناشی از حضور اتباع افغانستانی در نواحی روستایی شهرستان سیب و سوران با رویکرد کیفی تئوری بنیانی می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

در راستای انجام هر پژوهش علمی، مطالعه و بررسی تحقیقات و پژوهش‌هایی که در گذشته در ارتباط با موضوع مورد مطالعه انجام پذیرفته است لازم و ضروری است، بدون توجه به نتایج پژوهش‌های دیگران و توسعه و تکامل آن‌ها امکان رسیدن به پاسخ مناسب و تجزیه‌وتحلیل بهتر میسر نیست. از این به برخی از مطالعات صورت گرفته که مرتبط با موضوع پژوهش است در زیر پرداخته می‌شود:

جدول ۱- مطالعات انجام‌شده در زمینه مهاجرت و پیامدهای آن

عنوان	نویسندگان	خلاصه نتایج
پناهندگان افغانستان: وضعیت کنونی و چشم‌انداز آینده	مارگاسون (۲۰۰۷)	وجود افغانه در کشورهای پاکستان و ایران موجب افزایش جرم و جنایت و بیکاری و ایجاد ملاحظات اقتصادی و سیاسی - امنیتی در این کشورها شده است.
تأثیر مهاجرت افغان‌ها بر شرایط اقتصادی و اجتماعی شهر کاشان	شاطریان و همکاران (۱۳۸۹)	حضور افغانه موجب افزایش نرخ بیکاری، افزایش نرخ اجاره، افزایش فقر و شکاف طبقاتی، افزایش نرخ بی‌سوادی و بحران هویت به علت ازدواج با بانوان ایرانی شده است
تأثیر مهاجرت خارجی بر جوامع روستایی	اسمیت (۲۰۱۰)	مهاجرت خارجی تأثیر پیچیده‌ای بر جوامع روستایی دارد که هم پیامدهای مثبت و هم منفی دارد. این نیاز به مشارکت و حمایت جامعه برای اطمینان از ادغام اجتماعی موفق مهاجران خارجی در مناطق روستایی را برجسته می‌کند.
تحلیل رابطه سکونت‌گزینی افغانه بر توسعه اقتصادی - اجتماعی روستاهای مرزی سیستان	میرلطفی و همکاران (۱۳۹۳)	با افزایش افغانه سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی روستاها کاهش یافته است.

عنوان	نویسندگان	خلاصه نتایج
پیامدهای هجوم مهاجران خارجی بر مناظر روستایی	براون و مارتینز (۲۰۱۵)	ورود مهاجران خارجی می‌تواند منجر به دگرگونی‌های مثبت و منفی در مناظر روستایی شود که پیامدهایی برای پایداری زیست‌محیطی و انسجام جامعه دارد.
علل و پیامدهای مهاجرت افغان‌ها به ایران (مطالعه موردی: شهر مرزی زابل)	جلال (۱۳۹۷)	مهم‌ترین پیامدهای منفی مهاجرت افغان‌ها به شهر زابل را مواردی همچون: افزایش قاچاق کالا، گسترش حاشیه‌نشینی و گسترش قاچاق مواد مخدر می‌داند
بررسی اثر ازدواج‌های ایرانی-افغانستانی بر ابعاد اقتصادی - اجتماعی کیفیت زندگی روستایی در جیرفت	سعیدی و همکاران (۱۳۹۹)	کیفیت اقتصادی-اجتماعی زندگی در خانوارهای روستایی با زوج ایرانی مطلوب‌تر از خانوارهای روستایی با زوج ایرانی-افغانستانی است.
عوامل اثرگذار بر مهاجرت افغان‌ها به ایران	جانزاده (۱۳۹۹)	دسترسی به کار در ایران و شرایط مساعدتر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران مشوق مهاجرت به ایران خواهد بود.
طراحی الگوی مطلوب مدیریت اتباع افغانستانی در استان سیستان و بلوچستان با رویکرد نظریه‌پردازی داده بنیاد	کهرازه و همکاران (۱۴۰۲)	اجرای کامل قانون ممنوعیت حضور اتباع بیگانه، تشابهات فرهنگی، مذهبی و استقرار مدیریت متمرکز عوامل زیربنایی مؤثر بر مدیریت اتباع افغانستانی هستند.
مهاجرت بین‌المللی و پیامدهای مدیریت جمعیت در استان اصفهان، مطالعه نظریه زمینه‌ای	قنبری جهرمی و همکاران (۱۴۰۴)	روند مهاجرتی پیامدهای مختلفی به همراه دارد که در مقولات اصلی پیامدهای امنیت اقتصادی، پیامدهای امنیت اجتماعی-فرهنگی و پیامدهای امنیت زیست‌محیطی است.
واکوی علل و عوامل تأثیرگذار بر مهاجرت نخبگان از سکونتگاه‌های روستایی شهرستان چرداول، استان ایلام	جمشیدی و همکاران (۱۴۰۲)	رابطه معنی‌دار و منفی بین متغیرهای مستقل (عوامل طبیعی عوامل فرهنگی-اجتماعی عوامل اقتصادی عوامل خدماتی - رفاهی عوامل علمی - آموزشی عوامل روان‌شناختی) موردنظر با تمایل به مهاجرت در بین نخبگان روستایی وجود دارد.
مطالعه علل و پیامدهای روند مهاجرت منطقه‌ای به استان اصفهان با استفاده از نظریه زمینه‌ای	قنبری جهرمی و همکاران (۱۴۰۳)	مهاجرت به استان اصفهان در اثر عواملی مانند دافعه‌های مبداء، جاذبه‌های مقصد، روایت‌ها و شبکه‌های مهاجرتی، تغییر شرایط در مبداء، انتظار زیست و سکونت ارزان در مقصد، رویکردهای کلان تشدیدکننده مهاجرت و ... ایجاد و تشدید می‌شود.
نخبگان روستایی؛ دلایل مهاجرت و جذب مشارکت آن‌ها در فرایند توسعه روستایی با رویکرد تحلیل مضمون (مطالعه موردی: استان کردستان)	قادرزاده و همکاران (۲۰۲۳)	دافعه‌های روستانشینی (شامل شش مضمون سازمان دهنده جبر خانوادگی و اجتماعی، ضعف زیرساخت‌ها، انزوای جغرافیایی، چالش‌های زیست‌محیطی و ضعف شرایط اقتصادی) و جاذبه‌های شهرنشینی، مهم‌ترین علل مهاجرت نخبگان روستایی هستند.

مبانی نظری

مهاجرت، پدیده جمعیتی است که به خروج از یک منطقه، کشور یا بخش و ورود به محدوده جغرافیایی مربوط است که عموماً دارای محیط توسعه یافته‌تری در مقایسه با مبداء است. در مورد ماهیت مهاجرت، علل و زمینه‌های مهاجرت آثار و پیامدهای آن نظریه‌ها و دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد که به صورت مختصر بیان می‌شود.

نظریه کارگردگرایی مهاجرت

این نظریه بر تبیین و دلایل و پیامدهای مهاجرت استوار است. این نظریه در خصوص دلایل مهاجرت اعتقاد دارد که در هر نظام بدون وجود پوشش‌های انسانی تعادل بر هم می‌خورد. مهاجرت عنصری الزامی جهت برقراری تعادل مجدد در جامعه است، از این جهت، مهاجرت از یک طرف به مکانیزم تطابق شخص با تغییرات ایجاد شده بدل می‌گردد و از طرف دیگر، تعادل از دست رفته را به جامعه بر می‌گرداند. آن‌ها بعد از تبیین علل مهاجرت و اعتقاد به کارکرد مثبت برای آن، به آثار مهاجرت بر ساخت مبداء، مقصد و وضعیت شخص مهاجر می‌پردازند. به اعتقاد این گروه، ساخت جامعه مقصد مهاجر را از ابتدا در خود جذب و سپس با خود همانند می‌گرداند. مهاجر بعد از همانند شدن به یگانگی با آن دست می‌یابد. بنابر اعتقاد کارگردگرایی، نظام مقصد، نهایتاً مهاجر و نسل‌های پا گرفته از آن را مانند اعضای دائمی خود با خصایص اقتصادی - اجتماعی می‌پذیرند. به‌طور کلی، آن‌ها مهاجرت را عاملی مطمئن برای جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی ناشی از عدم تعادل در جامعه می‌دانند (Shaterian and Ganjipour, 2010: 88)؛ زیرا نیازهای برآورده نشده مهاجران را ارضا کرده و باعث تخفیف نارضایتی و بی‌عدالتی اجتماعی می‌شود. مهاجرت به‌عنوان یک‌روند مثبت در جهت حل مشکلات جامعه عمل کرده، بیکاری را کاهش داده، درآمد را افزون نموده و برخورداری مهاجران را ارضا می‌نماید.

نظریه اقتصاد جدید مهاجرت

طرفداران نظریه اقتصاد جدید مهاجرت، نظریه اقتصاد نئو کلاسیک خرد را بر این اساس که تصمیم‌گیری مهاجرت به‌صورت فردی انجام می‌گیرد، موردانتقاد قرار داده‌اند. آن‌ها عقیده دارند تصمیم مهاجرت منحصرأ توسط کنشگران فردی گرفته می‌شود، بلکه به‌وسیله واحدهای بزرگ‌تر نظیر خانواده یا خانوار هم صورت می‌گیرد. به‌عبارت‌دیگر در اینجا انتخاب اجتماعی جای انتخاب فردی را می‌گیرد. در این دیدگاه به مهاجرت به‌عنوان استراتژی اقتصادی خانوار توجه می‌شود. استراتژی که توسط خانوارها و

خانواده‌ها جهت پراکندگی خطرات درآمدی و برای غلبه بر محدودیت‌های بازار کار محلی اتخاذ می‌شود (Stark and Taylor, 1989: 20).

نظریه محرومیت نسبی مهاجرت

نظریه محرومیت نسبی عمدتاً بر اساس چارچوب اقتصاد جدید مهاجرت ساخته شده است. بنیان‌گذاران رویکرد محرومیت نسبی مهاجرت (Stark and Taylor, 1989) معتقدند افراد یا خانوارها نه فقط برای به حداکثر رساندن درآمد مطلق، بلکه جهت بهبود موقعیت خود نسبت به گروه‌های مرجع مهاجرت می‌کنند. یعنی اینکه خانوارها نه تنها در جهت افزایش درآمد فعالیت می‌کنند، بلکه می‌خواهند فاصله درآمد خود با گروه مرجع را کاهش دهند. محرومیت نسبی می‌تواند هم با مهاجرت و هم بدون مهاجرت وجود داشته باشد. اگر مهاجرت بتواند با بهبود وضع مهاجران تفاوت درآمدی مهاجران و غیر مهاجران را بیشتر کند و در نتیجه محرومیت نسبی را افزایش دهد، مهاجرت افزایش می‌یابد. در نتیجه، مهاجرت زمانی مشاهده خواهد شد که محرومیت نسبی مرتبط با مهاجرت بزرگ‌تر از محرومیت نسبی در غیاب مهاجرت باشد.

نظریه وابستگی

از نظر معتقدان به این رویکرد، مهاجرت نه تنها شکل دهنده وابستگی کشورهای جهان سوم است، بلکه خود باعث تقویت وابستگی این کشورها نیز می‌شود. مهاجرت از طرفی عامل تقویت توسعه نیافتگی منطقه مهاجر فرست است و از طرف دیگر، عامل ایجاد و تشدید نارضایتی‌های منطقه مهاجرپذیر؛ زیرا با خروج مهاجران از منطقه، نیروی کار کاهش می‌یابد و برای آن راه‌حلی نیست، مگر اینکه تغییرات ریشه‌ای در ساخت کشورهای جهان سوم و ارتباط آن‌ها با کشورهای توسعه یافته غرب اتفاق افتد (Portz, 1978). در نتیجه، کشورهای در حال توسعه در یک وضعیت محروم در یک ساختار جغرافیایی-سیاسی نابرابر اسیر می‌شوند. ساختاری که فقر آن‌ها را مضعف می‌کند.

جدول ۲- رویکردها و نظریات مهاجرت

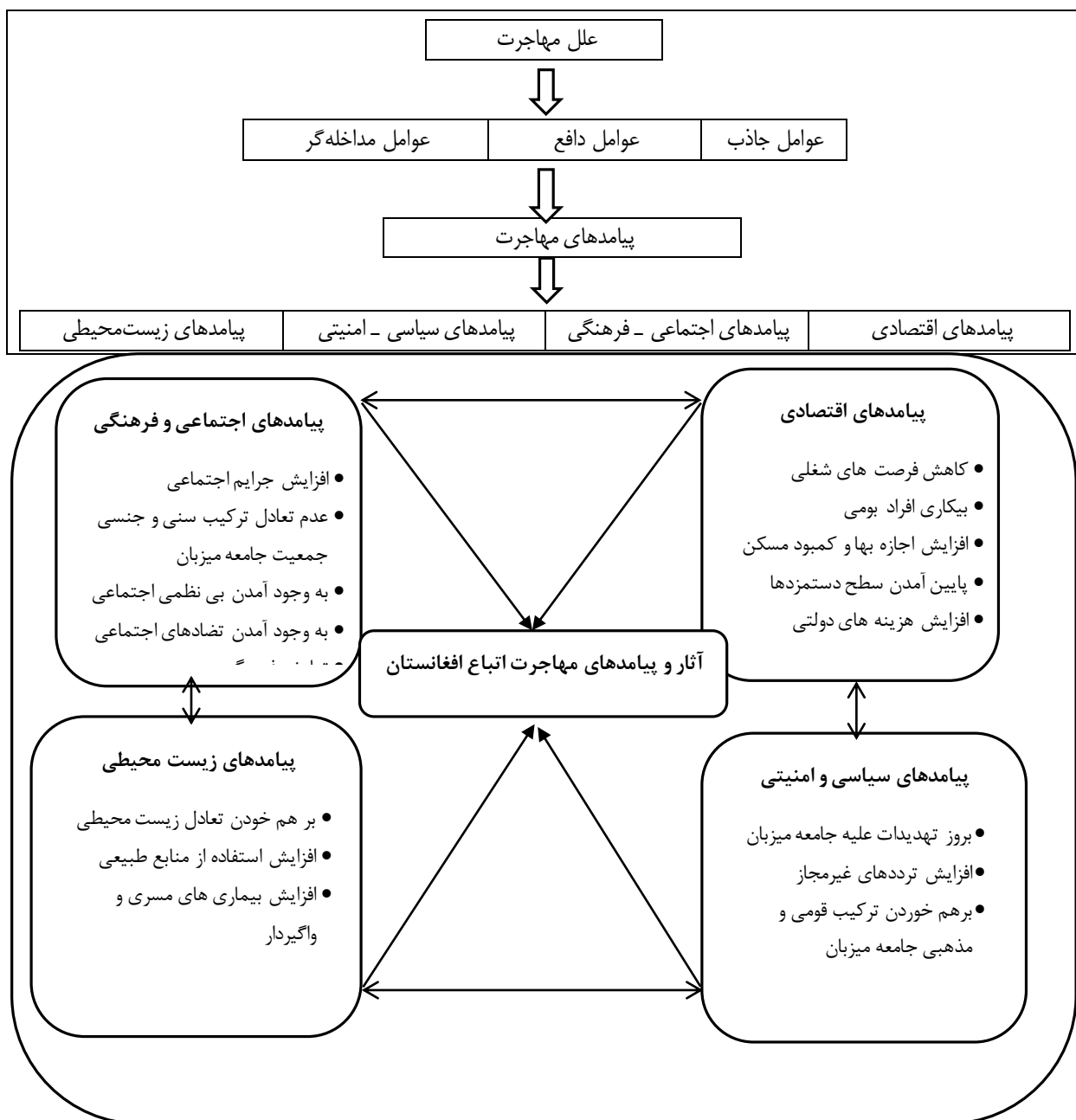
جمع بندی رویکردها و نظریات مهاجرت	
نظریه پرداز / مکتب	مبانی نظری
نظریه مایکل تودارو	مهاجرت عمدتاً پدیده‌های اقتصادی است و با وجود بیکاری تصمیم به مهاجرت منطقی است
کارکردگرایی مهاجرت	فرهنگ پذیری مهاجر و تطابق شخص با تغییرات ایجاد شده - مهاجرت سهل برای کودکان و مشکل برای سالمندان - به هم خوردن تعادل جامعه و جذب مناطق توسعه یافته.
اقتصاد دوگانه	برخورداری بخش سرمایه داری از نیروی کار ارزان بخش سنتی به علت عدم امکان استفاده از نیروی مازاد در این مجموعه و در نتیجه تشدید مهاجرت از بخش سنتی به سرمایه داری
اقتصاد نوکلاسیک	مهاجرت از تفاوت جغرافیایی عرضه و تقاضای نیروی کار و تفاوت درآمد بین کشورهای دارای نیروی کار و کشورهای دارای سرمایه نشأت می‌گیرد.
نظریه اقتصاد جدید مهاجرت	انتخاب اجتماعی جای انتخاب فردی، توجه به مهاجرت به عنوان استراتژی اقتصادی خانوار
نظریه رفیافت معیشتی	مهاجرت به عنوان یک پدیده منفی نگریسته نمی‌شود که مقابله با آن ضروری و حتمی تلقی شود، بلکه توجه باید بر این نکته معطوف شود که ریشه‌های پدیدآورنده چنین شرایطی مورد جستجو قرار گیرد.
رویکرد استراتژی خانوار	تصمیم به مهاجرت به جای اقدامی فردی به عنوان بخشی از استراتژی زندگی خانوار
نظریه محرومیت نسبی مهاجرت	خانوارها نه تنها در جهت افزایش درآمد فعالیت می‌کنند، بلکه می‌خواهند فاصله درآمد خود با گروه مرجع را کاهش دهند.
امیل دورکیم	کار به عنوان انگیزه مهاجرت
قشر بندی	عدم تقسیم بندی موقعیت‌ها بر اساس شایسته سالاری
نظریه انتظار ارزش مهاجرت	انتظارات و اهداف ارزش گذاری شده، انگیزش‌ها را برای مهاجرت تعیین می‌کنند. نیت قبلی مهاجر، تعیین کننده‌های اولیه تصمیم به مهاجرت واقعی مهاجران هستند.
نظریه شبکه مهاجرت	شبکه‌های مهاجران، با کاهش هزینه‌ها و مخاطرات مرتبط با مهاجرت و افزایش منافع آن، میزان مهاجرت را افزایش می‌دهند
نظریه سیستمی مهاجرت	مهاجرت جریانی پویا و بالنده، اعتقاد به نقش عوامل متعدد (تاریخی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی) بر روند مهاجرت

مهاجرت بین‌المللی و پیامدهای آن بر جامعه محلی

با توجه به اینکه مهاجرت اتباع افغانستان از نوع مهاجرت بین‌المللی است و افراد معمولاً جهت بهبود شرایط اقدام به مهاجرت می‌کنند برای جامعه میزبان خواسته یا ناخواسته پیامدهای زیادی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، سیاسی - امنیتی و زیست محیطی به دنبال دارد. یکی از این پیامدها تأثیرات اقتصادی مهاجران بر جامعه محلی و میزبان است، چرا که از یک سو، مهاجرت تا حد زیادی توازن نیروی کار و فرصت‌های شغلی را بر هم می‌زند؛ و از سوی دیگر موجب افزایش قیمت مسکن، افزایش هزینه‌های دولتی، افزایش بیکاری در

بین افراد بومی، خروج ارز از کشور به علت ارسال پول از سوی اتباع و... می‌شود. در بعد اجتماعی و فرهنگی مهاجرت‌های غیرقانونی اتباع افغانی به ایران پیامدهایی همچون پیدایش تضاد فرهنگی، بحران هویت، رفتارهای ضد فرهنگی و تعارضات فرهنگی، گسترش جرائم اجتماعی بخصوص سرقت، قاچاق و ...، کاهش تسلط دولت و سازمان‌های محلی بر امور جامعه، حاشیه‌نشینی، اشتغال کاذب، عدم تعادل در ترکیب سنی و جنسی جامعه را در پی داشته باشد.

در بعد سیاسی و امنیتی مهاجرت‌های بین‌المللی بخصوص مهاجرت‌های غیرقانونی دارای بازتاب‌ها و پیامدهای مختلف سیاسی - امنیتی‌اند. نفوذپذیری مرزها و افزایش تردهای غیرمجاز، قاچاق مواد مخدر، گسترش تروریسم، فعالیت باندهای تهکار و مافیایی، سوا استفاده از نیروی کار مردان خارجی و همچنین سوء استفاده جنسی از زنان مهاجر، جاسوسی و فعالیت‌های ضد امنیتی، برهم خوردن ترکیب قومی - مذهبی کشور میزبان، تهدید و تنزل منابع طبیعی و ظرفیت‌های زیست‌محیطی، رواج بیماری‌های مسری خطرناک و ... بخشی از مهم‌ترین پیامدهای سیاسی - امنیتی مهاجرت‌ها به‌خصوص مهاجرت‌های غیرقانونی در عرصه بین‌المللی هستند (Zarghani et al, 2012: 8)؛ و نهایتاً در بعد زیست‌محیطی به هم خوردن تعادل زیستی میزبان، افزایش بیمارهای مسری و واگیردار، افزایش مصرف منابع و... را در پی داشته باشد.

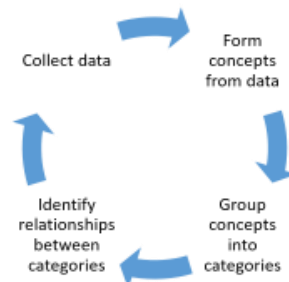
شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

(ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۴)

مواد و روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کیفی و با استفاده از استراتژی داده‌بنیاد انجام گرفته است. از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ شیوه اجرا از نوع تحقیقات کیفی و از منظر بازه زمانی گردآوری داده‌ها، پیمایشی - مقطعی است. جامعه آماری پژوهش ۲۵ نفر از افراد مطلع و آگاه محلی اعم از (فرهنگیان، دهیاران، شوراها و بزرگان محلی) است. نمونه‌گیری در این پژوهش نیز نمونه‌گیری هدفمند از نوع گلوله برفی است که در آن پژوهشگر سعی دارد با بهره‌گیری از نظرات و دانش افراد مطلع درباره موضوع پژوهش به واکاوی پدیده موردنظر بپردازد. در ادامه با تحلیل اولیه داده‌ها و مفاهیم استخراج‌شده، مصاحبه‌ها بر اساس الگوی نظری ادامه یافت. در روش داده بنیاد محقق پس از تبدیل داده‌ها به متن، سطر به سطر آن‌ها را مطالعه و کدگذاری می‌کند که حاصل آن ایجاد مفاهیم و مقوله‌های متعدد در زمینه پژوهش است. این روش در گام‌ها و مراحل انجام شد که در زیر اشاره شده است:

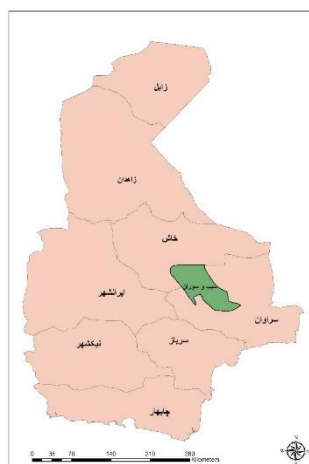
- گام اول: جمع‌آوری داده
- گام دوم: کدگذاری باز (Open Coding)
- گام سوم: کدگذاری محوری (Axial Coding)
- گام چهارم: کدگذاری انتخابی (Selective Coding)
- گام پنجم: ارائه الگوی پارادایمی

شکل ۲- مراحل گراند تئوری

محدوده مورد مطالعه

منطقه مورد مطالعه این تحقیق؛ شهرستان سيب و سوران است که از شهرستان‌های شرقی استان سيستان و بلوچستان با وسعتی حدود ۶۷۸۰ کیلومتر مربع معادل ۶,۳ درصد مساحت استان و جمعیتی بالغ بر ۹۵ هزار نفر در ۳۶۰ کیلومتری مرکز استان واقع شده است. این شهرستان در گستره ۵ و ۶۲ درجه طول شرقی و ۱۴ و ۲۷ درجه شمالی قرار گرفته و جمعیت روستایی طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۶۹۸۳۸ نفر بوده است که حدود ۸۲,۱ درصد جمعیت شهرستان را تشکیل می‌دهند. این شهرستان به دلیل هم‌جواری با شهرستان سراوان و کشور پاکستان همواره شاهد ورود و خروج اتباع بوده است (شکل ۳).

شکل ۳- موقعیت محدوده مورد مطالعه در استان سيستان و بلوچستان

(منبع: پایگاه داده‌های علوم زمین کشور، ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۴)

بحث و ارائه یافته‌ها

در جدول ۳ که حاصل کدگذاری باز و محوری مفاهیم است مجموعاً ۳۲ مفهوم در خصوص پیامدهای حضور اتباع در سکونتگاه‌های روستایی استخراج شد. در ادامه برای خلاصه و جمع‌بندی موارد استخراج‌شده از کدگذاری باز، از کدگذاری محوری بهره گرفته شد و موارد دارای تشابه مفهومی در یک محور قرار گرفتند و در نهایت حاصل فرایند کدگذاری محوری در ۴ محور دسته‌بندی شدند.

جدول ۳- نتایج حاصل از مرحله کدگذاری باز و محوری پیامدهای حضور اتباع در سکونتگاه‌های روستایی

مفاهیم گسترده	مقوله	مفاهیم
تشدید تغییرات اجتماعی و فرهنگی	کاهش اعتماد اجتماعی	اعتماد به دولت جهت کنترل و نظارت بر اتباع کم شده است.
		اتباع غیرقابل اعتماد هستند.
		سطح مسئولیت‌پذیری اتباع کم است.
		آسیب‌پذیری جامعه افزایش یافته است.
		برخی از ناهنجاری‌ها در روستاها افزایش یافته است.
	بروز آسیب‌های اجتماعی	منابع مالی کاهش یافته و منجر به دزدی و سرقت شده است.
		میزان پایبندی اتباع به قانون کم است.
		هرج و مرج بیشتر شده است.
		حضور اتباع موجب بروز برخی از مفاسد اخلاقی شده است.
		انسجام فرهنگی ضعیف شده است.
تضعیف اقتصادی	افزایش بیکاری و تحمیل هزینه به اقتصاد منطقه و کشور	سطح انتفاع منطقه از حضور اتباع کم است.
		اشتغال غیرقانونی اتباع موجب کاهش فرصت‌های شغلی برای جوانان و افراد بومی شده است.
		حضور اتباع خود دلیل مهمی برای فشار مضاعف اقتصادی بر مردم است.
		اتباع از سطح مهارت و تخصص پایینی برخوردار هستند.
		جوانان بیکار جویای کار افزایش یافته است.
		اتباع موجب اخلاص در بازار کار شده‌اند.
تضعیف دسترسی‌ها و عوامل نهادی	تضعیف دسترسی‌ها و سخت شدن شرایط زیست در روستاها	موجب افزایش اجاره‌بها شده است.
		افزایش چشمگیر استفاده از خدمات آموزشی، بهداشتی، رفاهی و یارانه‌ای و تحمیل هزینه به اقتصاد منطقه و کشور شده است
		دسترسی و تهیه نان با افزایش حضور اتباع در روستاها سخت شده است.
		حضور اتباع موجب تشکیل صف‌های طولانی تهیه نان شده است.
		رقابت برای دسترسی به منابع در جامعه محلی افزایش یافته است.
		بسیاری از امکانات و خدمات موجود در روستاها با افزایش حضور اتباع پاسخگوی نیازهای مردم نیست.
		به خدمات بانکی با استفاده از کارت‌ها و حساب‌های بانکی شهروندان ایرانی به خدمات بانکی دسترسی آسان دارند.
		تهیه و ذخیره‌سازی آب سخت‌تر شده است.
		دسترسی نیروهای بومی به بازار کار محدودتر شده است.
		تردد و عبور و مرورهای غیرمجاز افزایش یافته است.
تهدید و تضعیف امنیت	تهدید امنیت منطقه	جعل هویت در بین اتباع برای به دست آوردن حقوق شهروندی زیادتر شده است.
		استفاده از وسایل نقلیه با پلاک شهروندان ایرانی افزایش چشمگیری داشته است.
		استفاده از بیمه شهروندان ایرانی جهت برخورداری از خدمات بهداشتی و درمانی وجود دارد.
		آمار جرم در روستاها نسبت به گذشته بیشتر شده است.
		اغلب اتباع سکونت غیرقانونی در روستاها دارند.
		طرح‌های جلوگیری از حضور و اسکان اتباع در سطح منطقه موفق نبوده است.

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

پیامدهای اجتماعی

ورود غیرقانونی مهاجران افغانستانی به معنای زیر پا گذاشتن قوانین کشور ایران است، زیرا از همان ابتدا قوانین حقوقی مربوط به ورود و اقامت را رعایت نمی‌کنند. از همین رو سکونت غیرقانونی، زمینه چالش‌های حقوقی دیگری را فراهم خواهد شد که در پی آن زمینه قانون‌شکنی‌های دیگر تسهیل می‌شود. اگر مهاجری که به صورت غیرقانونی سکونت داشته باشد و جرمی مرتکب شود، با توجه به موقعیت و نزدیکی منطقه مورد مطالعه به مرز به راحتی می‌تواند اقدام به خروج از کشور کرده و بررسی و پیگیری آن برای دستگاه قضایی مشکل‌تر خواهد

بود و این خود زمینه افزایش جرائم را در سطح جامعه را فراهم می‌کند. همچنین با توجه به اینکه بسیاری از این افراد به صورت غیرمجاز وارد کشور شده‌اند و با قوانین کشور آشنایی کمتری دارند، موجب پایین بودن پایبندی افراد به قانون که به تبع آن موجب آسیب‌پذیری جامعه محلی و افزایش هرج و مرج خواهد شد. همچنین برخی از افرادی که به صورت غیرقانونی در کشور حضور دارند برای ماندن در ایران اقدامات مختلفی انجام می‌دهند که از جمله این اقدامات خرید شناسنامه افراد ایرانی است. این امر باعث ایجاد قاچاق شناسنامه شده و به دنبال آن مهاجرین دارای حقوق شهروندی ایرانی می‌شوند؛ که این شناسنامه‌ها بیشتر شامل شناسنامه افراد متوفی، شناسنامه مفقودی، المثنی و ... است. از دیگر پیامدها و تبعات حضور غیرقانونی اتباع افغانی در سطح منطقه، گسترش روستاشینی است؛ و از جمله دلایلی که باعث شده آن‌ها روستاها را انتخاب کنند، فقر، وجود منازل مسکونی با اجاره‌بهای کمتر نسبت به شهر، دور بودن از قوانین و مقررات سختگیرانه تر حاکم در مرکز شهر، احتمال کمتر دستگیری و رد مرز شدن و ... بوده است. که این امر نه تنها سبب ایجاد چشم‌اندازهای نامناسب در بسیاری از روستاها شده است بلکه در این مناطق امکانات بهداشتی در سطح بسیار پایینی است که برای خود مهاجران نیز مشکلات بسیاری ایجاد می‌کند.

پیامدهای اقتصادی

اشتغال اتباع بیگانه بخصوص افرادی که مجوز اقامت در کشور را ندارند جامعه محلی را با چالش‌هایی مواجه ساخته است. بر اساس قانون کلیه اتباع خارجی دارای اقامت مجاز در ایران می‌تواند به هر تجارت و حرفه‌ای بپردازند به جز مواردی که منحصر به اتباع ایرانی است یا در انحصار دولت است و یا مشمول امتیاز اعطایی از طرف دولت به اشخاص حقیقی یا حقوقی است. یکی از مهم‌ترین عوامل جذب و نگهداشت اتباع غیرمجاز در نواحی روستایی سهولت دسترسی به فرصت‌های شغلی است که به صورت غیرمجاز به‌کارگیری می‌شوند که بیشتر از طریق خودکارفرماها و یا از طریق دوستان، خویشاوندان و روابطی که با سایر هم‌وطنان خود دارند به آن‌ها معرفی می‌شوند. عمده فعالیت شغلی این گروه از اتباع در بخش‌هایی همچون کارهای ساختمانی، میوه و تره‌بار، کشاورزی و ... است که نسبت به سایر مشاغل به مهارت و تخصص پایین‌تری نیاز دارند. استفاده از اتباع به‌عنوان نیروی کار ارزان هرچند شاید برای کارفرما اقتصادی‌تر باشد اما در کوتاه‌مدت و بلندمدت در سطح جامعه روستایی باعث افزایش بیکاری و خروج نیروی کار بومی از بازار کار شده است؛ که این امر موجب افزایش نارضایتی شهروندان محلی و شکل‌گیری کمپین‌های محلی ضد اشتغال نیروی کار افغان شده است.

همچنین با گسترش خدمات الکترونیکی بانک‌ها، نقش پول کاغذی و وجوه نقد در بازار کم‌رنگ شده است و نیاز به کارت‌های بانکی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است، اما دسترسی اتباع غیرمجاز به کارت‌های بانکی به دلیل اینکه به صورت غیرمجاز وارد کشور شده‌اند و فاقد اسناد و مدارک رسمی می‌باشند ممکن نیست. از این جهت اقدام به در اختیار گرفتن کارت‌های بانکی افراد محلی در قبال انجام کار برای آن‌ها و یا پرداخت وجه و خریداری کارت می‌نمایند که در این زمینه یکی از مشارکت‌کنندگان بیان کردند که با یک حساب سرانگشتی می‌توان پی برد روزانه چه هزینه‌های کلانی در زمینه آب و برق، نان و سوخت یارانه‌ای که اتباع از آن استفاده می‌کنند متحمل کشور می‌شود.

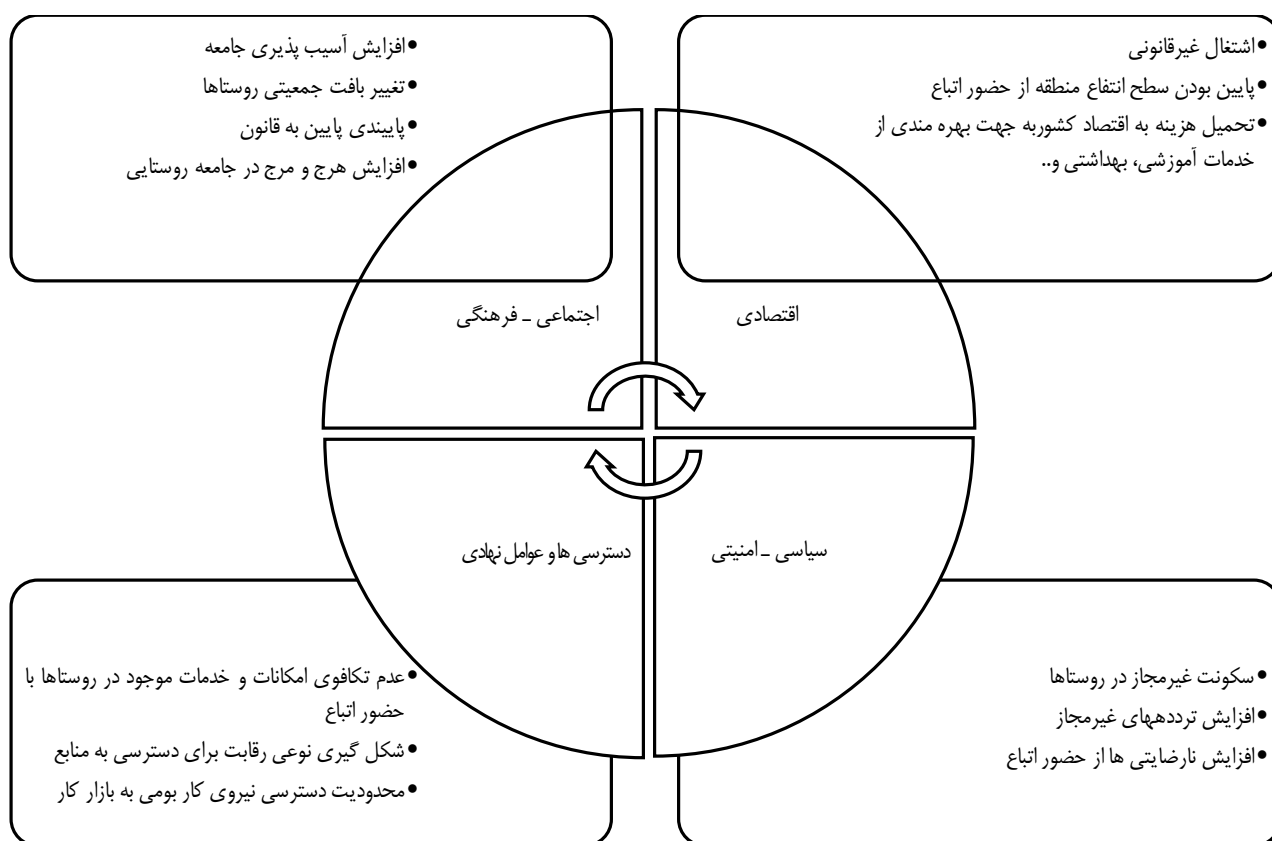
پیامدهای دسترسی و عوامل نهادی

خدمات عمومی که دریافت آن برای هر فردی حیاتی است از جمله (امکان استفاده از آب، خوراک، بهداشت و درمان و ...) برای اتباع خارجی نیز قابل دسترس است. ولی با توجه به افزایش جمعیت بسیاری از سکونتگاه‌ها، امکانات و خدمات موجود پاسخگویی نیازهای شهروندان نبوده و همین امر موجب شکل‌گیری نوعی رقابت برای دسترسی به منابع و تأمین نیازها، بین شهروندان محلی شده است به‌گونه‌ای که یکی از پاسخگویان می‌گوید: برای این روستا و چندین روستای هم‌جوار دیگر یک نانوايي وجود دارد که سهمیه مشخصی برای پخت روزانه دارد و حضور چشمگیر افغانه در این روستاها موجب شکل‌گیری صف‌های طولانی برای چند قرص نان شده است و شرایط را برای افراد بومی سخت‌تر نموده است. در زمینه استفاده از مدارس و فضاهای آموزشی باید اذعان نمود که اگر اتباع فرآیند حضور در کشور و سطح منطقه را به صورت قانونی طی کرده باشند و داری مجوز اقامت باشند می‌توانند از خدمات آموزشی بهره‌مند شود، ولی چنانچه این فرآیند طی نشده باشد به هیچ‌عنوان اجازه حضور در مدارس و استفاده از فضاهای آموزشی را نخواهند داشت. با توجه به حضور پرتعداد دانش‌آموزان اتباع و پایین بودن سطح استاندارد فضاهای آموزشی در برخی از نواحی روستایی نارضایتی خانواده‌های بومی و محلی را در پی داشته است.

پیامدهای سیاسی و امنیتی

درباره ورود مهاجران افغان به کشور باید بپذیریم که افغانستان یک کشور همسایه است و تحت تأثیر ناآرامی‌های ادوار گذشته این کشور بخشی از مردم افغان به کشور ما مهاجرت کرده‌اند، اما از آنجایی که نگاه و استراتژی راهبردی و ثابت جمهوری اسلامی ایران در مقابل مهاجران افغانستانی نگاه رأفت اسلامی به یکی از همسایگان بوده است، نسبت به ورود مهاجران افغان سخت‌گیری ندارد و این رویکرد شامل کسانی می‌شود که به‌طور قانونی با داشتن گذرنامه و شناسنامه وارد کشور می‌شوند ولی بخش عمده‌ای هم به‌طور

غیرقانونی وارد شده‌اند و به دلیل ورود غیرقانونی و عدم نظارت بر رفت‌وآمدها و کارکردشان، تهدید امنیتی محسوب می‌شوند و باعث نگرانی مردم شده است؛ بنابراین باید وضعیت این گروه از مهاجرین که نه شناسنامه و گذرنامه دارند و نه هویت و ماهیت مشخصی دارند با دقت و حساسیت بیشتری مشخص شود. وقتی یک فرد با هویت نامشخص وارد یک جامعه یا کشور می‌شود، هیچ نظارتی روی او وجود ندارد و اتفاقاً این فرد هم نمی‌خواهد هویت او مشخص باشد و نظارتی روی او اعمال شود، در غیر این صورت با گذرنامه وارد کشور می‌شد و کارت اقامت می‌گرفت. لذا در خصوص مهم‌ترین پیامدهای سیاسی و امنیتی حضور مهاجرین در سکونتگاه‌های روستایی می‌توان به افزایش تردد و عبور و مروهای غیرمجاز، استفاده از وسایل نقلیه با پلاک شهروندان ایرانی، افزایش سکونت غیرمجاز در روستاها، افزایش ناراضیاتی از حضور اتباع و... اشاره نمود که از منظر امنیتی و سیاسی درخور توجه است و دولتمردان باید فکری اساسی برای آن کنند.

شکل ۴- مدل مفهومی پیامدهای حضور اتباع افغانی در سکونتگاه‌های روستایی

(ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۴)

در مدل فوق، پیامدهای حضور اتباع افغانی در سکونتگاه‌های روستایی منطقه اشاره شده است. همانطور که مشخص است، حضور اتباع افغانی در روستاهای منطقه، پیامدهای اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، سیاسی- امنیتی و دسترسی‌ها و عوامل نهادی به دنبال داشته است. بر اساس بررسی‌ها مشخص شد که حضور اتباع افغانی در روستاهای منطقه موجب پیامدهای اقتصادی همچون اشتغال غیرقانونی، پایین بودن سطح انتفاع منطقه از حضور اتباع، تحمیل هزینه به اقتصاد کشور به جهت بهره‌مندی از خدمات آموزشی، بهداشتی و... شده است. همچنین از پیامدهای اجتماعی- فرهنگی حضور اتباع در روستاهای منطقه می‌توان به افزایش آسیب‌پذیری جامعه، تغییر بافت جمعیتی روستاها، پایبندی پایین به قانون، افزایش هرج‌ومرج در جامعه روستایی اشاره کرد. از پیامدهای سیاسی- امنیتی می‌توان به سکونت غیرمجاز در روستاها، افزایش تردهای غیرمجاز، افزایش ناراضیاتی‌ها از حضور اتباع اشاره کرد. همچنین بر اساس نتایج مشخص شد که حضور اتباع در روستاهای منطقه موجب بروز پیامدهای در خصوص عوامل نهادی و دسترسی‌ها مانند عدم تکافوی امکانات و خدمات موجود در روستاها با حضور اتباع، شکل‌گیری نوعی رقابت برای دسترسی به منابع، محدودیت دسترسی نیروی کار بومی به بازار کار شده است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

با وجود اینکه سیستان و بلوچستان جز استان‌های ممنوعه اقامت برای اتباع افغانستانی است اما تردیدی نیست که یکی از مهم‌ترین مسائلی که جامعه روستایی استان و بخصوص محدوده مورد مطالعه را با چالش‌های گوناگونی مواجه ساخته است ورود و اقامت غیرمجاز، گسترده و بی‌شمار اتباع افغانی به اشکال مختلف و سکونت در نواحی روستایی است، لذا در این پژوهش واکاوی پیامدهای حضور اتباع افغانی در نواحی روستایی شهرستان سیب و سوران مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاکی از آن است که نواحی روستایی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی - امنیتی و زیست‌محیطی متأثر از حضور این گروه از مهاجران واقع شده‌اند. یافته‌ها حاکی از این است که حضور اتباع موجب کاهش اعتماد اجتماعی و بروز آسیب‌های اجتماعی تشدید تضعیف اقتصادی، افزایش بیکاری و تحمیل هزینه به اقتصاد محلی و کشور، تضعیف دسترسی‌ها و عوامل نهادی و سخت شدن شرایط زیست در روستاها، تضعیف و تهدید امنیت جامعه محلی را در پی داشته است. مطابق با آنچه اشاره شد جهت مدیریت حضور اتباع بخصوص افرادی که به صورت غیرمجاز در سطح منطقه حضور دارند، آمار و اطلاعات دقیق و شفاف از تعداد و میزان مهاجرین وجود ندارد و ساماندهی این گروه از مهاجرین تاکنون موفقیت‌آمیز نبوده و نیازمند توجه در سطوح مختلف مدیریتی، محلی، استانی و کشور است. نتایج این پژوهش با پژوهش جلال (۱۳۹۷) مبنی بر مهم‌ترین پیامدهای منفی مهاجرت افغان‌ها را مواردی همچون: افزایش قاچاق کالا، گسترش حاشیه‌نشینی و گسترش قاچاق می‌داند، مشابهت دارد. همچنین با نتایج میرلطفی و همکاران (۱۳۹۳) که اشاره کرده‌اند با افزایش افغانه سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی روستاها کاهش یافته است، همخوانی و مشابهت فراوانی دارد. بعلاوه نتایج این پژوهش با پژوهش شاطریان و همکاران که اعتقاد دارند حضور افغانه موجب افزایش نرخ بیکاری، افزایش نرخ اجاره، افزایش فقر و شکاف طبقاتی در نواحی روستایی شده است، کاملاً مشابهت دارد.

References:

- Arasteh, A., Kaharzeh, Y., Salah, M., & Hashemi Baghi, Z. (2023). Designing an optimal management model for Afghan nationals in Sistan and Baluchestan Province using grounded theory. *Strategic Policy Research Journal*, 12(44). <https://doi.org/10.22054/qps.2023.69436.3094> [In Persian]
- Bayramzadeh, N., & Mousavi, M. N. (2024). Investigating the Relationship Between Development and Resource Allocation in the Creation of New Human Settlements During the Years 2011 to 2021 (Case Study: Iran). *Journal of Geography and Environmental Studies*, 13(49), 120-139. <https://sanad.iau.ir/Journal/ges/Article/1107624> [In Persian]
- Ebrahimzadeh, I., Mousavi, M. N., & Bagheri Kashkoli, A. (2016). Study of the Effectiveness of Relocation and Transferring of some Functions of Tehran in Organizing the Capital City. *Geopolitics Quarterly*, 12(41), 136-165. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354331.1395.12.41.6.2> [In Persian]
- Eisazadeh, S., Abbasian, E., & Noori, A. Z. (2020). The impact of migration on education and skills of Afghan labor force: A case study of returnees from Iran. *Iranian Economic Research*, 25(85), 65-90. <https://doi.org/10.22054/ijer.2020.41368.748> [In Persian]
- Ghaderzadah, H., Dehghani, A. & Jamini, D. (2023). Rural Elites; the Causes of Migration and Attracting their Participation in the Process of Rural Development with Thematic Analysis Approach (Case Study: Kurdistan Province). *Journal of Research and Rural Planning*, 12(4), 79-98. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v12i4.2309-1087>
- Ghanbari Jahromi, M. H., Esteki, J., & Nazari, H. (2024). A study of causes and consequences of regional migration to Isfahan Province using grounded theory. *Village and Sustainable Spatial Development*, 5(4), 93-114. <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7371.1236> [In Persian]
- Ghanbari Jahromi, M. H., Esteki, J., & Nazari, H. (2025). International migration and population management consequences in Isfahan Province: A grounded theory study. *Spatial Planning. Advance online publication*. <https://doi.org/10.22108/sppl.2025.140918.1776> [In Persian]
- Ghasemi Ardehai, A., & Nobakht, R. (2016). Causes and determinants of reverse migration flow in Iran. *Iranian Demographic Association Journal*, 11(21). <https://doi.org/20.1001.1.1735000.1395.11.22.2.2> [In Persian]
- Hoseinpour, M., Mousavi, M., & Ghalehtemouri, K. J. (2024). Enhancing urban and regional development for border security in Iran: A futures study of West Azerbaijan province. *Town Reg. Plan.*, 84, 15-28. <http://dx.doi.org/10.38140/trp.v84i.7823>
- Jalal, S. (2018). Causes and consequences of Afghan migration to Iran (Case study: Border city of Zabol). *Border Studies Research Journal*, 6(3). <https://sid.ir/paper/522614/fa> [In Persian]
- Jamshidi, A., Jamini, D., & Soltani Bahram, S. (2023). Analyzing the causes and influencing factors of elite migration from rural settlements in Chardavol County, Ilam Province. *Journal of Agricultural Extension and Education Research*, 16(2), 84-101. <https://doi.org/10.30495/jaeer.2024.76142.10986> [In Persian]
- Janzadeh, A. (2017). Influential factors in Afghan migration to Iran. *Politics Quarterly*, 50(4). <https://doi.org/10.22059/jpq.2020.236450.1007089> [In Persian]
- Karimi, Z. (2007). The presence of Afghan migrants in the handmade carpet industry of Kashan. *Goftogu Quarterly*, 50, 99-117. <https://ensani.ir/fa/article/205583/%D8%AD%D8%B6%D9%88%D8%B1-%D9%85%D9%87%D8%A7%D8%AC%D8%B1%DB%8C%D9%86->

<https://doi.org/10.22059/jtcp.2014.53206> [In Persian]

- Margasson, R. (2007). Afghan Refugees: Current Status and Future Prospects. *January of Ethnic and Migration Studies*, 31 (26). https://www.researchgate.net/publication/235141655_Afghan_Refugees_Current_Status_and_Future_Prospects
- Mirlotfi, M. R., & Jahantigh, H. A. (2014). Analysis of the relationship between Afghan settlement and socio-economic development in border villages of Sistan. *Territorial Planning Quarterly*, 6(2), 309–333. <https://doi.org/10.22059/jtcp.2014.53206> [In Persian]
- Mohammadi, B., Mousavi, M., Sajjadpour, S. M. K., Motaghi, E., & Baghaei Sarabi, A. (2021). Institutional environment analysis of migration management abroad with emphasis on national policy documents. *Social-Cultural Strategy Journal*, 10(1), 3–5. <https://doi.org/20.1001.1.22517081.1400.10.1.1.1> [In Persian]
- Mousavi, M. N., Ghalehtemouri, K. J., Alizadeh, I. S., Bahramijaf, S., Shamsoddini, A. (2024). The Impact of Urban Governance on Enhancing Resilience in Informal Settlements: A Case Study from Jafarabad, Kermanshah. *Journal of Urban Development and Management*, 3(2), 95-108. <https://doi.org/10.56578/judm030202>
- Mousavi, M., Zoghi Barani, K., Jahangirzadeh, J., Omidvarfar, S., & Bayramzadeh, N. (2023). Hospital Site Selection Using the Fuzzy Method and Passive Defense Approach (Case Study: Urmia City). *Passive Defense*, 14(1), 129-138. https://pd.ihu.ac.ir/article_207886.html [In Persian]
- National Geoscience Database of Iran. <https://www.ngdir.ir/>
- Portez, A (1978) Migration and Underdevelopment, *Politics and Society*, 8(1) 1-48. <https://doi.org/10.1177/003232927800800101>
- Saeedi, M., & Mirlotfi, M. R. (2020). Examining the impact of Iranian-Afghan marriages on the socio-economic dimensions of rural life in Jiroft. *Geographical Research Quarterly*, 6(1). <https://www.magiran.com/paper/2265293> [In Persian]
- Sajjadpour, M. K. (2005). Conceptual and operational framework for managing international migration (Case of Iran). *Geographical Research Journal*, 78. <https://sid.ir/paper/29839/fa> [In Persian]
- Shaterian, M., & Ganjipour, M. (2010). The impact of Afghan migration on the economic and social conditions of Kashan city. *Journal of Urban Research and Planning*, 1(3), 88. <https://www.sid.ir/paper/220255/fa> [In Persian]
- Stark, O., & Taylor, J. E. (1989). Relative deprivation and international migration oded stark. *Demography*, 26(1), 1-14.
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2003). [Report on refugee affairs]. <https://help.unhcr.org/iran> [In Persian]
- Zarghani, S. H., & Mousavi, S. Z. (2012). International migration and national security. *Strategic Studies Quarterly*, 16(1). <https://doi.org/20.1001.1.17350727.1392.16.59.1.3> [In Persian]

COPYRIGHTS

© Authors retain the copyright and full publishing rights. This is an open access article under the CC BY-NC license:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Publisher: Urmia University.